

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2017 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w Wydziale III Karnym w składzie:

Przewodnicząca: SSO Karolina Siwierska (spr.)

Protokolant: st. prot. sąd. Anita Sobczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Macieja Lewandowskiego

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach 13. 06. 2017 r. i 15. 09. 2017 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku pełnomocnika T. K.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie za tymczasowe aresztowanie w okresie od dnia 18 grudnia 2003 r. do dnia 7 października 2004 r. zastosowane postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 19 grudnia 2003 r.

1. na podstawie art. 552a § 1 k.p.k. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy T. K. tytułem zadośćuczynienia kwotę 120.000 zł (słownie: sto dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia ogłoszenia wyroku,
2. w pozostałym zakresie wniosek oddala,
3. na podstawie art. 554 § 4 k.p.k. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

SSO Karolina Siwierska

III Ko 325/17

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 13. 04. 2017 r. pełnomocnik T. K. wniósł o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy od Skarbu Państwa odszkodowania w kwocie 139.740,03 zł i zadośćuczynienia w kwocie 293.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie zastosowane wobec T. K. postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 19. 12. 2003 r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 19. 12. 2003 r. Sąd Rejonowy w Pile zastosował wobec T. K. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, który został uchylony postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 7. 10. 2004 r. W postępowaniu karnym, w którym doszło do aresztowania wnioskodawcy ostatecznie został on prawomocnie uniewinniony od 11 zarzucanych mu czynów, a co do jednego zarzutu postępowanie umorzono z uwagi na przedawnienie karalności.

T. K. ma wykształcenie wyższe techniczne. Przed zastosowaniem tymczasowego aresztowania, w dniu 17. 05. 2003 r. został zwolniony z funkcji prezesa zarządu spółki (...). Od tego czasu chorował na depresję i przebywał na zwolnieniu lekarskim pobierając zasiłek chorobowy w kwocie ok. 7.000 zł miesięcznie. Po zakończeniu 182 dni okresu zasiłkowego wnioskodawca zamierzał ubiegać się o jego przedłużenie, ewentualnie podjąć współpracę z A. C. jako prezes zarządu nowopowstałej spółki (...) Sp. z o.o.

Przed aresztowaniem wnioskodawca mieszkał w domu jednorodzinnym w P. z żoną i synami. Tymczasowe aresztowanie pozbawiło go możliwości uczestniczenia w uroczystościach rodzinnych i świątecznych. Uniemożliwiono

mu też spędzanie wakacji z rodziną i uprawianie sportu. Przed zatrzymaniem T. K. cieszył się dobrą opinią w swoim środowisku, a tymczasowe aresztowanie pozbawiło go dobrego imienia. Wnioskodawca nigdy nie był karany sędownie.

Warunki pobytu wnioskodawcy w Zakładzie Karnym we W. były trudne. Cele, w których przebywał były ciasne i przeludnione, a panujące w nich warunki sanitarne na bardzo niskim poziomie. Wnioskodawca mógł korzystać z kąpeli tylko raz w tygodniu w zbiorowej łaźni. Wraz z wnioskodawcą w celi przebywały osoby palące i takie, którym zarzucano popełnienie najcięższych przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu⁰⁰. Wnioskodawca nie mógł widywać się z żoną, widywał się tylko ze starszym synem, szwagrem i ojcem. Podczas pobytu w zakładzie karnym i po jego opuszczeniu kontynuował leczenie psychiatryczne.

Po uchyleniu tymczasowego aresztowania wnioskodawca pracował dorywczo jako pracownik fizyczny, albowiem z uwagi na fakt, że toczyła się przeciwko niemu sprawa karna, w której postawiono mu zarzuty przywłaszczenia towaru i pieniędzy nie mógł znaleźć innej pracy np. jako członek zarządu, czy dyrektor handlowy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- zeznań wnioskodawcy **T. K.** (k. 58-64),
- zeznań świadków **J. K. (1)** (k. 64-65), **S. K.** (k. 65-66), **B. K.** (k. 66-68), **A. C.** (k. 68-70) i **J. K. (2)** (k. 112-113)
- dokumentów ujawnionych i zaliczonych w poczet dowodów na rozprawie w dniu 10.09.2013 r. (k. 196).

Wnioskodawca **T. K.** (k. 31-33) przesłuchany na rozprawie przedstawił okoliczności swojego zatrzymania, przeszukania w miejscu zamieszkania i zastosowania wobec niego tymczasowego aresztowania. Opisał również swoją sytuację rodzinną, osobistą, zdrowotną, zawodową i majątkową zarówno przed, jak i po pobycie w areszcie śledczym oraz warunki pobytu w areszcie śledczym.

Świadkowie **J. K. (1)** (k. 64-65), **S. K.** (k. 65-66) i **B. K.** (k. 66-68) zeznali na okoliczność sposobu życia wnioskodawcy przed jego tymczasowym aresztowaniem oraz zmianach w jego życiu po uchyleniu tymczasowego aresztowania.

Świadkowie **A. C.** (k. 68-70) i **J. K. (2)** (k. 112-113) zeznali na okoliczność planów zawodowych wnioskodawcy po jego zwolnieniu z funkcji prezesa zarządu spółki (...).

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy i świadków, albowiem były szczegółowe, zgodne z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Wzajemnie się uzupełniały tworząc spójną całość. Sąd nie miał powodów do kwestionowania ich wiarygodności.

Za wiarygodne Sąd uznał również dokumenty zebrane w aktach sprawy, albowiem ich treść i autentyczność nie budziły wątpliwości. Strony ich nie kwestionowały, do czego Sąd również nie miał podstaw.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek pełnomocnika T. K. okazał się zasadny tylko częściowo.

Zgodnie z aktualnym i ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, odpowiedzialność Skarbu Państwa za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie oparta jest na zasadzie ryzyka (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 r., sygn. akt I KZP 27/99, OSNKW 1999/11-12/72 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2002 r., sygn. akt III KKN 452/99, LEX nr 53905). Racją odpowiedzialności Skarbu Państwa na zasadzie ryzyka jest to, aby dolegliwości stosowania tymczasowego aresztowania zostały wnioskodawcy zrekompensowane, gdy wynik postępowania wykazał, że nie powinien on ponieść odpowiedzialności karnej.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest fakt stosowania wobec T. K. tymczasowego aresztowania, które w świetle prawomocnego orzeczenia kończącego toczące się przeciwko niemu postępowanie karne Sąd uznał za niewątpliwie niesłuszne. W tej sytuacji wnioskodawcy przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i

zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, o ile pozostają w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem, które je wywołało, czyli tymczasowym aresztowaniem wnioskodawcy.

Z uwagi na cywilno-prawny charakter roszczenia o odszkodowanie wnioskodawca powinien udowodnić, że w wyniku stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania poniósł szkodę majątkową. Tymczasem wnioskodawca nie wykazał, że w okresie, w którym przebywał w areszcie śledczym osiągnąłby jakiś dochód, a tym bardziej nie udowodnił jego wysokości. Przed osadzeniem w areszcie T. K. pozostawał na zwolnieniu lekarskim uzyskując zasiłek chorobowy, który został mu do końca wypłacony. Z zeznań wnioskodawcy wynika, że z uwagi na zły stan zdrowia zamierzał ubiegać się o przedłużenie jego wypłaty, jednak nie wiadomo, czy zostałyby mu ponownie przyznane. Świadkowie i wnioskodawca wspominali również, że T. K. miał zamiar podjąć pracę zarobkową. Nie były to jednak plany do końca skonkretyzowane, ani pewne. Nie wiadomo, czy zostałyby zrealizowane, a jeśli tak, to czy przyniosłyby wnioskodawcy spodziewany dochód. Z zeznań A. C. i wnioskodawcy wynika, że miał zostać prezesem zarządu nowopowstającej spółki (...), natomiast J. K. (2) zeznał, że w bliżej nieokreślonym czasie miał zastąpić prezesa zarządu w jego firmie (...). Zdaniem Sądu nie ma jednak gwarancji, że T. K. pozostając na wolności podjąłby pracę, a jeśli tak, to jaką i z jakim wynagrodzeniem. Z uwagi na cywilnoprawną specyfikę roszczeń wnioskodawcy okoliczności te powinien on jednoznacznie wykazać. Nie można w tym zakresie opierać się wyłącznie na założeniu, że gdyby wnioskodawca nie został tymczasowo aresztowany, to z pewnością w tym czasie uzyskiwałby dochód i to w wysokości wskazanej we wniosku. W tej sytuacji, z uwagi na brak dowodów potwierdzających fakt powstania określonej szkody majątkowej w wyniku zastosowania wobec T. K. izolacyjnego środka zapobiegawczego, Sąd w całości oddalił jego wniosek o odszkodowanie.

Przechodząc do omówienia kwestii zadośćuczynienia należy stwierdzić, że dla interpretacji pojęcia „zadośćuczynienie”, o jakim mowa w art. 552 § 4 k.p.k. zastosowanie znajdują przepisy kodeksu cywilnego, w szczególności zaś art. 445 § 2 k.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie musi być odpowiednie. O rażącym naruszeniu zasady ustalenia „odpowiedniego” zadośćuczynienia mogłoby świadczyć przyznanie zadośćuczynienia symbolicznego, zamiast stanowiącego rekompensatę doznanej krzywdy, bądź też kwoty wygórowanej, prowadzącej do nieuzasadnionego wzbogacenia się tą drogą (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13. 09. 2012 r., II AKa 174/12).

Ustalenie wysokości zadośćuczynienia należy do sfery dyskrecjonalnej władzy sędziego, albowiem ocena doznanej krzywdy z powodu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania jest trudna do skonkretyzowania w postaci kwoty pieniężnej. Ustalenie skali doznanej krzywdy wymaga rzetelnego rozważenia całokształtu okoliczności dotyczących czasu trwania izolacji, sytuacji rodzinnej wnioskodawcy, stanu jego zdrowia, wieku, skutków w sferze psychiki, utraty autorytetu w środowisku i szeregu innych okoliczności, na podstawie których jest możliwe zakreślenie granic odczucia krzywdy przez wnioskodawcę.

W niniejszej sprawie Sąd uznał, że rozmiar krzywdy jakiej doznał T. K. wskutek niesłusznego tymczasowego aresztowania jest znaczny, aczkolwiek nie można uznać go za ponadprzeciętny, czy szczególnie dramatyczny. Uwzględniając takie okoliczności jak 10-ciomiesięczny okres stosowania wobec wnioskodawcy tymczasowego aresztowania, dolegliwości fizyczne i psychiczne jakich w związku z tym doznał (brak swobody przemieszczenia się, ograniczony kontakt z rodziną, stres związany z kontaktami ze współosadzonymi, konieczność podlegania określonym rygorom i dyscyplinie tymczasowego aresztowania, brak intymności, ograniczone możliwości zaspokojenia potrzeb życiowych, w tym konieczność rezygnacji z określonych przyjemności życia na wolności), skutki pobytu w areszcie dla życia rodzinnego, osobistego i zawodowego wnioskodawcy, a także dla jego zdrowia, Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz T. K. kwotę 120.000 zł tytułem zadośćuczynienia, a zatem po 12.000 zł za każdy miesiąc izolacji. Zdaniem Sądu zasądzona kwota w porównaniu z innymi zasądzanymi w tego rodzaju sprawach jest wysoka, a zarazem odpowiednia w rozumieniu art. 445 § 2 k.c.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie przepisów powołanych w pkt. 3 wyroku.

SSO Karolina Siwierska